

Nr 145.

Av herr **Gustafsson, Per, m. fl.**, om anslag till svenska slöjdföreningen.

Svenska slöjdföreningen bildades år 1845 i avsikt att skapa en förening omfattande svenska medborgare av alla klasser med huvudsaklig uppgift att »utveckla den inhemska arbetarens arbetsfärdighet och konstskicklighet till jemnhöjd med utlandens industri», och i dess första stadgar presenterades huvudsyftet på följande sätt: »Föreningens ändamål är att söka befrämja den svenska konstflitens och näringarnes, varibland de s. k. husslöjdernas, förkofran.» Med detta program för ögonen har svenska slöjdföreningen i nu snart etthundra år sökt fullfölja sina syften, vilka naturligt nog under årens lopp anpassats efter tidens krav. Redan år 1873 erhöll föreningen sitt första statsanslag å 1,500 kronor, och har alltsedan dess statsanslag med varierande belopp utgått. Under åren 1921—31 åtnjöt sålunda föreningen statsanslag varierande mellan 24,000 och 14,000 kronor, men nedsattes detta anslag år 1931 på grund av den då rådande ekonomiska krisen till 10,000 kronor, varmed det sedan dess utgått till och med innevarande budgetår. I årets statsverksproposition för 10:e huvudtiteln har emellertid statsrådet och chefen för kungl. handelsdepartementet inte ansett sig i nuvarande läge kunna tillstyrka något som helst anslag av statsmedel. Efter att i en oavbruten följd av 68 år ha erhållit ekonomiskt stöd av staten föreslås nu alltså ett indragande av varje bidrag, trots att föreningen på grund av anpassning till aktuella krav år efter år kunnat intensifiera sin verksamhet.

Utom statsanslaget ha föreningens huvudsakliga inkomster utgjorts av medlemsavgifter, hyresintäkter av föreningens fastighet, avkastning av fonder samt under ett par perioder anslag från Knut och Alice Wallenbergs stiftelse. Inkomsterna av medlemsavgifter, som före år 1935 uppgått till c:a 30,000 kronor per år, ha sedan dess i det närmaste fördubblats, vilket för föreningen möjliggjort att trots ökade tryckningskostnader m. m. utgiva sin välredigerade och i aktuella frågor rörande konstindustri, hemslöjd och bostadsproblem orienterande tidskrift *Form*. Avkastningen av fonderna har i huvudsak varit bunden av donationsbestämmelser, och årligen har ett belopp av c:a 9,000 kronor utgått såsom resestipendier och premier åt unga konsthantverkare. Inkomsterna av fastigheten ha på grund av ökade reparations-, uppvärmnings- och underhållskostnader minskats samt för år 1940 uppgått till i runt tal 13,000 kronor.

Svenska slöjdföreningens budget för år 1940 upptog en samlad inkomstsumma av 89,000 kronor, varför förlusten av statsanslaget å 10,000 kronor utgör ett högst väsentligt avbräck och på ett för föreningen oroväckande sätt minskar dess redan förut alltför små inkomster. Under nuvarande kristid ställer det sig också allt svårare att uppehålla föreningens medlemsstock.

Den föreslagna indragningen av statsanslaget betyder därför ett hårt slag för föreningen och försvårar i hög grad fullföljandet av dess stora arbetsprogram.

Svenska slöjdföreningen har under en lång följd av år utgjort en centralorganisation för konstindustri, konsthantverk och hemslöjd och inom sig förenat såväl producenter som konstnärliga krafter inom dessa fack. Det är till största delen tack vare föreningens arbete som den svenska konstindustrien blivit en av de ledande i hela världen, vilket vid upprepade tillfällen dokumenterats på i allmänhet med statsanslag ordnade konstindustriutställningar i utlandet. Även på de världsutställningar, i vilka Sverige officiellt deltagit, har konstindustrien utgjort en väsentlig och överallt livligt uppskattad del, som verksamt bidragit till höjandet av Sveriges anseende såsom en ledande kulturnation. Så var fallet alldeles särskilt under Sveriges deltagande i New York-utställningen 1939, där konstindustriens och hemslöjdens deltagande organiserades genom föreningens verkställande direktör. De stora insatser som föreningen genom medlemmar av sin styrelse eller genom sina tjänstemän städse utfört i samband med Sveriges utställningar utomlands förtjänat att i detta sammanhang särskilt framhållas, och den nytta som staten städse haft i detta avseende samt vid utredningar av olika slag kan, bara det, väl motivera ett statsanslag.

Förädlingen av den för folkets flertal avsedda bruksvaran i glas, keramik, textil, möbler och metaller har städse varit föremål för föreningens omsorger, och genom ständig propaganda genom utställningar, pressen och framför allt genom tidskriften *Form* har allmänheten fått vetskap om de möjligheter som finnas att utrusta sina hem både med rationellare och vackrare bohag. En av föreningens huvuduppgifter har just varit den mot den stora allmänheten riktade propagandan för en förbättrad bostadsstandard. Inte minst genom de vandringsutställningar, visande ett urval av det bästa som svensk bohagsproduktion kan prestera, vilka besökt ett flertal större och mindre landsortsstäder och industrisamhällen, har allmänheten intresserats för en rationellare lösning av sina bostads- och bohagsproblem. Genom bostadsutställningar såväl i Stockholm som i landsorten har även en verkningsfull propaganda för det moderna hemmet och dess inredning ägt rum.

Genom tävlingar och utgivande av mönsterblad har föreningen skaffat nya modeller och mönster för såväl konstindustrien som småhantverkare, och för att giva de i beredskapstjänst inkallade möjlighet till lämplig fritidssysselsättning vid sidan av studier m. m. har under året utgivits en broschyr, kallad »Slöjd för fritid och förläggning». Inom slöjdföreningen pågår nu i samarbete med svenska arkitekters riksförbund en stort anlagd bostadsutredning, berörande småbostadens planering, inrednings- och möbleringsproblem. Helt visst kommer denna utredning att bli av stor betydelse såväl för den kommande bostadsproduktionen som för inom landet bedriven tillverkning av möbler och andra bohagsföremål.

Det måste anses vara ett stort nationellt intresse att alla de resultat, som er nåtts tack vare de senaste årtiondenas målmedvetna av staten stödda arbete på den allmänna smakens, konstindustriens och konsthantverkets höjande i

estetiskt och tekniskt hänseende, icke raseras. Under krigstider är det även viktigare än någonsin att inrikta såväl produktion som konsumtion på fullgoda bruksvaror avsedda för svenska hem med begränsade ekonomiska resurser och att största hänsyn härvid tages både till landets råvarutillgångar och till önskvärdheten av ett förbilligande av framställningskostnaderna. För slöjdföreningen, som länge arbetat med dessa synpunkter klart i sikte, erbjuda självfallet de tider vi nu genomleva stora möjligheter till nya insatser.

För svenska slöjdföreningen måste det vara ett hårt slag att genom förlusten av statsanslaget även förlora den auktorisering av staten som ett statsanslag innebär. Tidigare har kungl. kommerskollegium särskilt framhållit »vikten för Sverige att för dess framåtsträvande konstslöjd äga en av staten auktoriserad kvalificerad centralorganisation med tillräckliga inkomster att fylla sina alltmer betydelsefulla uppgifter».

Med översändande av svenska slöjdföreningens senaste underdåniga ansökan av den 28 aug. 1940 om ett oförändrat statsanslag å 10,000 kronor framhöll kommerskollegium »med vitsordande av det samhällsgagnande arbete som svenska slöjdföreningen utför», att på grund av nu rådande ekonomiska förhållanden någon minskning av föreningens anslag bör komma ifråga, och hemställde därför om beviljande av ett statsanslag å 8,000 kronor.

Med instämmande i de synpunkter som framförts av kommerskollegium vid olika tillfällen såväl beträffande behovet av föreningens verksamhet som nödvändigheten av att staten genom något anslag möjliggör denna verksamhets upprätthållande, få vi under hänvisning till vad i motionen framförts föreslå,

att riksdagen måtte bevilja ett anslag å 8,000 kronor åt svenska slöjdföreningen.

Stockholm den 23 januari 1941.

Per Gustafsson.

Axel Roos.

Joh. Nilsson,
Malmö.

Eilif Sylwan.

Bo v. Stockenström.

